

Posudek oponenta na bakalářskou práci Dana Kašpara

Vybrané teoretické a analytické přístupy demografie k úmrtnosti v nejvyšších věcích: ilustrace na vybraných státech

Předkládaná bakalářská práce Dana Kašpara tematicky zaměřená na úmrtnost v nejvyšších věcích se zabývá problematikou, kterou by někteří možná přisoudili spíše filosofům než demografům. Zahrnuje totiž otázku, zda existuje horní limit délky lidského života. Nicméně demografové se této hamletovské otázce věnovali v rámci studia úmrtnosti odjakživa a v současnosti o to více, protože hodnota ukazatele naděje dožití při narození se ve dvacátém století výrazně navýšila především pro ekonomicky vyspělé země, což si vyžádalo revizi stávajících teoretických konceptů. Zvolené téma demografických přístupů k úmrtnosti v nejvyšších věcích je nepochybně aktuální, avšak svou podstatou relativně složité.

Cíl bakalářské práce není pochopitelně v nalezení horního limitu délky lidského života, ale v diskusi o stávajících demografických přístupech k této problematice a jejich ověření skrze kohortní analýzu na datech pro Francii, Švédsko a Česko. S ohledem na stanovený cíl je práce členěna do šesti kapitol. Textová část práce se zahrnutím úvodu a závěru má padesát pět stran, přičemž jsou přiloženy rozsáhlé přílohy a to i na CD.

Po úvodu, který seznamuje s cílem a strukturou práce, následuje kapitola o teoretických východiscích. Jde o stěžejní kapitolu, která diskutuje hypotézu limitu lidského života, hypotézu komprese-rektangularizace a hypotézu limitního rozdělení. Mimo uvedené je obsažena i diskuze literatury k danému tématu a specifikace terminologie použité ve jmenovaných hypotézách. Ačkoliv jde o část zcela teoretickou, kapitola je čtivá a nepochybným přínosem autora je, že uvedené hypotézy slepě nepřijímá, konfrontuje je mezi sebou navzájem a s relevantní literaturou, přičemž je zachována srozumitelnost a přehledná struktura textu. Třetí kapitola seznamuje s výběrem států pro kohortní analýzu a vývojem průřezové úmrtnosti v období 1946-2009 v těchto státech. Následující čtvrtá kapitola popisuje relevantní datové zdroje pro studium úmrtnosti v nejvyšších věcích a metody, které jsou v práci použity. K hlavním zdrojům dat jsou zařazeny Kannisto-Thatcher Database on Old Age, Human Mortality Database a International Database on Longevity. V metodické části je velmi podrobně popsáno třídění dat a konstrukce generačních úmrtnostních tabulek pro věky nad osmdesát let. Za přínosné se jeví fakt, že v této části práce se autor neomezil pouze na strohé matematické a slovní vyjádření, ale znázornil data do Lexisova diagramu a výsledné úmrtnostní tabulky. Detailně jsou popsány i charakteristiky deskriptivní statistiky, které jsou využity pro analýzu generačních úmrtnostních tabulek vedoucí k ověření hypotéz v teoretické části. Vysvětlena je tak normální délka života, směrodatná odchylka, pravděpodobná délka života, mezikvartilové rozpětí, ale i jednorozměrná dekompozice podle Pressata. Poslední kapitola se zabývá podrobně úmrtností kohort 1866–1896 ve Francii, Švédsku a Česku s využitím výše uvedených metod. V závěru jsou pak odpovídajícím způsobem interpretovány výsledky výzkumu.

Předkládaná práce Dana Kašpara splňuje všechny požadavky kladené na bakalářské práce. Práce má logickou strukturu, text je srozumitelný a čtivý, vybrané metody jsou nepochybně relevantní, diskuze vybraných konceptů není ponechána stranou, přičemž závěry nejsou nekriticky přijímány. Mimo uvedené, grafická úprava práce je velmi zdařilá a autor všechny použité zdroje, kterých je na bakalářskou práci poměrně hodně, řádně cituje. Bakalářskou práci Dana Kašpara tak doporučuji k obhajobě.